

İsrail'in "Pirus Zaferi"

İsrail, Gazze Şeridi'ne yönelik saldırılarına ara vermeden devam ediyor. Hamas kontrolündeki Gazze Sağlık Bakanlığı geçtiğimiz günlerde Ekim ayından bu devam eden İsrail saldırılarında hayatını kaybedenlerin sayısının 33 bin 970'e yükseldiğini açıkladı.

İsrail, uluslararası toplumdan yükselen güçlü itirazlara rağmen Gazze Şeridi'ne bomba yağdırmaya, çok sayıda tank ve askerî araçla Gazze Şeridi'ni kuşatmaya ve Filistinlileri güneye doğru göçe zorlamaya devam ediyor. Peki, İsrail'in muharebelerdeki üstünlüğü Hamas karşısında siyasi bir kazanıma dönüşür mü? Hangi taraf politik amaçlarını gerçekleştirmeye daha yakın görünüyor? Asimetrik savaşlarda zafer aslında ne anlama geliyor?

Savaşın Kısa Anatomisi

Hamas'ın 7 Ekim 2023 sabahı İsrail'e yönelik düzenlediği saldırılar dünya genelinde şok etkisi yarattı. Hamas'ın hedefleri arasında sivillerin de bulunması doğal olarak yoğun tepkiyle karşılandı. İsrail ordusu 7 Ekim saldırılarının hemen ardından misilleme amacıyla Gazze Şeridi'ne yönelik aralıksız hava bombardımanına başladı.

Hava saldırılarının etkileri sürerken Batı kamuoyunun desteğini arkasına alan İsrail, 27 Ekim 2023 tarihinde Gazze'ye yönelik bir kara operasyonu başlattı. Hamas militanlarının direnişine, İsrail ordusunun ağır kayıplar vermesine ve sıcak çatışmaların halen sürmesine rağmen İsrail güçleri Gazze Şeridi'ni ikiye bölmeyi, Gazze şehri ile Gazze'nin güneyindeki Han Yunus'u kuşatma altına almayı başardı.

İsrail ayrıca üst düzey Hamas yetkililerine dönük suikastlar düzenleyerek örgütün karar alma süreçlerine önemli darbe vurdu. Lakin aradan geçen 6 ayın ardından Gazze'de yaşanan sivil kayıplar ve insani trajedi nedeniyle küresel kamuoyu İsrail'in aleyhine dönmüş durumda. Ayrım gözetmeksizin ve orantısız bir biçimde sivil yerleşim yerlerini hedef alan saldırılar Tel Aviv'e dönük uluslararası desteğin azalmasına neden olurken İsrail'in askerî-taktik düzeydeki başarısını stratejik-siyasi bir zafere tahvil edip edemeyeceği belirsizliğini koruyor. Mevcut tablo İsrail'in şu an için politik amaçlarını gerçekleştirmekten uzak olduğuna işaret ediyor. İsrail'in içine düştüğü bu açmazın şifreleri esasen asimetrik savaşın karmaşık doğasında yatıyor.

Asimetrik Savaşın Doğası

Günümüzde savaş teorisi denince akla gelen ilk isimlerden biri olan Prusyalı general ve düşünür Carl von Clausewitz savaşın temel amacını "düşmana" kendi iradesini kabul ettirmek olarak özetlemektedir. Bu amaca ulaşmanın yolu ise şiddet eylemleriyle hasım aktörün savaşıma azim ve iradesinin yok edilmesinden geçiyor.

Konvansiyonel ya da simetrik olarak adlandırılan devletlerarası silahlı çatışmalarda bu hedefe cephede üstünlük sağlamak yoluyla düşmanın savaşıma kabiliyetini zayıflatarak veya ortadan kaldırarak ulaşılmaya gayret edilir. Lakin bir tarafında devlet dışı aktörün yer aldığı asimetrik savaşlarda işler bu denli basit ilerlemeyebilir. Başka bir ifadeyle, bir devlet ile devlet dışı grup arasındaki asimetrik çatışmada askerî-taktik düzeydeki üstünlük stratejik-politik zaferi garanti etmeyebilir.

Düşman merkezli simetrik savaşların aksine, asimetrik savaşlar halk merkezlidir. Devlet dışı silahlı gruplar kendilerinden çok daha üstün siyasi, ekonomik ve askerî kabiliyetleri haiz olan

devlet aktörlerini savaş alanında alt etme imkânlarının sınırlı olması nedeniyle doğrudan ve yüksek yoğunluklu silahlı çatışmalara girmek yerine hasımlarına karşı uzun süreli ve yıpratıcı bir mücadele yürütmeyi tercih ederler. Dolayısıyla asimetrik savaşa angaje olan bir devlet dışı aktör, siyasal hedeflerini gerçekleştirmek için düşmanını mutlak bir askerî yenilgiye uğratmak zorunda değildir.

Asimetrik mücadelede temel amaç hedef popülasyonun desteğini maksimize ederek düşmanın gücünü ve savaşa iradesini aşındırmaktır. Dolayısıyla savaşın diğer tarafı olan devlet de bir yandan gerçekleştirdiği askerî operasyonlarla hasmının savaşa kabiliyetlerini zayıflatırken diğer yandan da “kalpleri ve zihinleri” kazanmaya çalışarak karşısındaki aktörün meşruiyet alanını daraltmayı ve toplumsal destek kazanmasını engellemeye çalışır.

Hal böyleyken, asimetrik çatışmalarda algı yönetimi ve psikolojik savaş son derece kritik bir rol oynar. Ezcümle, asimetrik savaş askerî bir meseleden ziyade siyasidir. Bu tarz bir mücadeleye girişen devlet dışı aktörler hayatta kalmayı başardığı ve hedef kitlesi üzerindeki kontrolünü kaybetmediği ölçüde siyasal hedeflerini realize etmeye yaklaşır.

İsrail mi Hamas mı Daha Avantajlı?

Asimetrik savaşa dair teorik bilgilerin ışığında devam eden İsrail-Hamas çatışmasının stratejik sonuçlarına dair bazı öngörülerde bulunabiliriz. İsrail, Hamas'a karşı giriştiği bu savaşta hasmının mevcudiyetini tümüyle ortadan kaldırmayı hedefliyor. Gazze Şeridi'ne yönelik kara operasyonlarının başlamasından kısa süre evvel, İsrail Savunma Bakanı Yoav Gallant, savaşın askerî amaçlarını Hamas'ı tasfiye etmek ve Gazze'de yeni bir güvenlik sistemi inşa etmek olarak ilan etti. Gelinen noktada, İsrail'in Gazze'de uyguladığı yüksek yoğunluklu şiddet kampanyasına karşın Hamas'ın halen çatışmalara devam ettiği görülmektedir. Bu bakımdan İsrail'in harekâtın birincil amacını henüz gerçekleştiremediği ortadadır.

Hamas'ın ise bu savaş neticesinde elde etmek istediği temel amaçlar bir süredir gündemden düşen Filistin sorununa ilişkin global farkındalığı yükseltmek ve İsrail'in Arap ülkeleriyle ilişkilerini normleştirme sürecini sekteye uğratmak olarak sıralanabilir. Hamas'ın söz konusu amaçlarını gerçekleştirebilmesi İsrail'i savaş alanında yenmesi bir zorunluluk değil. Başka bir ifadeyle, Hamas'ın ihtiyacı olan İsrail ordusunun topyekün saldırısından sağ çıkmak. Dolayısıyla Hamas'ın asıl başarısı hâlâ ayakta olmasıdır.

Üstelik İsrail güçlerinin ayırım gözetmeden sivillerin ikamet ettiği bölgeleri bombardımana tabi tutması İsrail'e yönelik desteğin kayda değer bir biçimde azalmasına ve stratejik enformasyon savaşında dengelerin Hamas lehine değişmesine yol açtı. Her ne kadar İsrail Gazze Şeridi'ne yönelik orantısız şiddet kampanyasını sürdürse de başta ABD olmak üzere Batılı devletlerin İsrail'in tutumunu tenkit etmesi savaşın sürdürülebilirliği noktasında Tel Aviv üzerinde baskı oluşturuyor.

Özetle, İsrail her ne kadar Gazze Şeridi'ni kuşatmayı başarsa da Hamas'ın direnişini bütünüyle etkisiz hale getiremedi. Buna ek olarak savaşın uzadığı her geçen gün İsrail'in imajına ciddi bir şekilde zarar vermekte. Dolayısıyla hedefi Hamas'ı siyasal ve askerî yapısıyla toptan yok etmek olan bir operasyonun şu ana kadar başarılı olduğunu söylemek zor. Diğer yandan, maruz kaldığı ağır kayıplara rağmen Gazze'deki faaliyetlerini sürdüren ve halen toplumsal desteğini

muhafaza eden Hamas'ın ayakta kalmayı başarması durumunda uzun vadede bu savaştan güçlenerek çıkması son derece olası.

Tarık Solmaz, "İsrail'in "Pirus Zaferi"" <https://www.fikirtepedi.com/dis-politika/israilin-pirus-zaferi/> (Yayın Tarihi: 25 Nisan 2024).